

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 02.11.1979, sp. zn. 4 To 28/79, ECLI:CZ:NS:1979:4.TO.28.1979.1

Číslo: 12/1981

Právní věta: I. K rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví odcizením odběrních poukázek na pohonné hmoty. II. Trestnost přípravy k trestnímu činu nezaniká, jestliže pachatel od dokonání činu upustil proto, že věděl, že čin nemůže dokonat, aniž by přitom nebyl odhalen.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 02.11.1979

Spisová značka: 4 To 28/79

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 7 odst. 1

§ 132 odst. 1 písm. a

§ 8 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 3. 1979 sp. zn. 1 T 16/78 byli obžalovaní mimo jiné uznáni vinnými, že se vloupali do budovy blokové pokladny Chemopetrolu, k. p. Benzina Praha, zásobovacího závodu V. Roudnice nad Labem, v Ústí nad Labem-Střekově, odkud odcizili odběrní poukázky na benzín Super v hodnotě 62 500 Kčs a na benzín Speciál v hodnotě 64 500 Kčs v úmyslu uvést je do oběhu a poškodit tak Chemopetrol, koncernový podnik Benzina Praha, o částku 127 000 Kčs. Jejich čin byl spolu s dalšími útoky posouzen jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák., spáchaný v tomto případě formou přípravy podle § 7 odst. 1 tr. zák. a v dalších bodech jednak formou pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., jednak jako dokonáný trestný čin.

Z podnětu podaných odvolání Nejvyšší soud ČSR zrušil napadený rozsudek a uznal obžalované mimo jiné vinnými, že se vloupali do budovy blokové pokladny Chemopetrolu, k. p. Benzina, zásobovacího závodu V. Roudnice nad Labem, v úmyslu odcizit finanční prostředky ve výši nejméně 5000 Kčs, když však peníze nenašli, odcizili tam odběrní poukázky na pohonné látky, a to na benzín Super v hodnotě 62 500 Kčs a na benzín Speciál v hodnotě 64 500 Kčs v úmyslu uvést je do oběhu a poškodit tak organizaci Chemopetrol, k. p. Benzina, o částku 127 000 Kčs. Jejich pokračující trestnou činnost posoudil jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. dílem dokonáný a dílem nedokonáný ve formě přípravy podle § 7

odst. 1 tr. zák. a pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., zčásti spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák.

Z odůvodnění:

Právní posouzení skutků namířených proti majetku v socialistickém vlastnictví je v napadeném rozsudku správné až na to, že nebyly úplně zhodnoceny všechny složky útoku záležejícího ve vloupání do budovy blokové pokladny Chemopetrolu, k. p. Benzina Praha, zásobovacího závodu V. Roudnice nad Labem, v Ústí nad Labem-Střekově. Jednání těchto obžalovaných proti uvedenému majetku a záležející převážně ve vloupání do objektů socialistických organizací naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. Krajský soud správně dovodil, že mezi jednotlivými dílčími skutky těchto obžalovaných, kterých se dopustili společným jednáním při sledování téhož společného cíle a tedy jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zák. a zčásti každý sám, je objektivní a subjektivní spojitost včetně stejnorodého způsobu provedení a že proto tyto skutky jsou u jednotlivých obžalovaných jedním pokračujícím trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., a to s přihlédnutím k různým stadiím vývoje této trestné činnosti, dílem dokonaným a dílem nedokonaným ve formě přípravy podle § 7 odst. 1 tr. zák. a pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Odvolací soud odkazuje v tomto směru na právní úvahy krajského soudu uvedené v odůvodnění napadeného rozsudku a doplňuje je tím, že soud prvního stupně správně posoudil jako přípravu k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. tu část jednání obžalovaných, která záležela ve vloupání do budovy blokové pokladny vředu uvedené organizace a v odcizení odběrních poukázek na benzín v celkové hodnotě 127 tisíc Kčs. Při řešení této otázky krajský soud správně vycházel z toho, že odběrní poukázky na pohonné látky vydávají Chemopetrol, koncernový podnik Benzina, pro odběratelské organizace České socialistické republiky, a Benzinol, n. p., pro odběratelské organizace ve Slovenské socialistické republice (§ 11 odst. 2 vyhlášky č. 44/1978 Sb. Státní arbitráže ČSSR, kterou se vydávají základní podmínky dodávky výrobků chemického průmyslu, která nabyla účinnosti od 1. června 1978), a tedy nikoliv státní orgán. Podle dřívější právní úpravy, zrušené vládním nařízením č. 38/1966 Sb., která platila do 1. ledna 1967 (vyhl. č. 107/1952 Ú. l., vyhl. č. 165/1954 Ú. l., vyhl. č. 132/1957 Ú. l.), a to vedle základních podmínek dodávky (vyhl. č. 171/1958 Ú. l., vyhl. č. 119/1964 Sb.), byly tyto poukázky považovány za ceniny. Od 1. ledna 1967 i nyní jsou jen podnikovými odběrními poukázkami a jako účetně přísně obhospodařované tiskopisy umožňují odběrateli podle jeho návrhu uvedeného ve smlouvě na dodávku pohonných látek odebrat na ně z čerpacích stanic pohonnou látku (kromě jiných forem odběru, jako např. v autocisterně apod., srov. k tomu § 11 odst. 1 citované vyhlášky). Především z těchto okolností je zapotřebí vycházet při zjišťování výše skutečné škody, která vznikla dodavatelské organizaci, resp. ke způsobení jaké skutečné škody směřovalo jednání pachatele, pokud záleželo v odcizení odběrních poukázek na pohonné látky v obytovém závodu dodavatelské organizace. Odcizením odběrních poukázek na pohonné látky (jejich zničením apod.) v dodavatelské organizaci, v jejich organizačních složkách - obytových závodech apod. (Chemopetrolu, koncernovému podniku Benzina, a Benzinolu, n. p.) vzniká skutečná škoda této organizaci ve výši nákladů na pořízení těchto účetně přísně obhospodařovaných tiskopisů. Této organizaci však mohou z takového jednání vzniknout další škodlivé následky, jež jsou v příčinné souvislosti s daným skutkem, jako jsou např. náklady vynaložené na preventivní opatření, aby se předešlo škodě, jejíž vznik hrozí ze zneužití odcizených odběrních poukázek (srov. § 121 odst. 2 hosp. zák.). Skutečná škoda ve výši maloobchodní, resp. prodejní ceny pohonné látky vznikne dodavatelské organizaci z posuzovaného jednání (event. vznik takové škody bezprostředně hrozí) až v okamžiku vydání pohonné látky čerpací stanicí na odcizenou odběrní poukázku. Naproti tomu odběrateli (odběratelské organizaci) vzniká taková škoda již odcizením odběrních poukázek, neboť odběratel je povinen objednané odběrní poukázky dodavateli zaplatit a okamžikem jejich předání např. zmocněnému pracovníkovi podle § 11 odst. 3 vředu citované vyhlášky náleží poukázky odběrateli.

Jemu pak vzniká z odcizení odběrní poukázky skutečná škoda ve výši maloobchodní (prodejní) ceny pohonné látky, k jejímuž odběru z čerpací stanice je odběrní poukázka určena. Odcizení odběrní poukázky odběrateli představuje zmenšení jeho majetku ve výši této ceny, a tedy jeho škodu (§ 147 odst. 1 hosp. zák., § 132 tr. zák.).

V daném případě obžalovaní odcizili odběrní poukázky na benzín v ceně 127 000 Kčs v objektu zásobovacího závodu Chemopetrolu, koncernového podniku Benzina, tedy dodavatelské organizaci; šlo tu o 55 bloků odběrních poukázek s platností do 31. března 1975, jejichž pořizovací hodnota činila 110 Kčs. Přitom nebyla vyvrácena obhajoba obžalovaného H., že odcizené odběrní poukázky spálil hned druhý dne po činu a že tedy nejednal dále tak, aby na ně byly pohonné látky skutečně vydány. V souladu s touto obhajobou obžalovaného je sdělení poškozené organizace z 29. prosince 1977, že nebylo zjištěno, že by se odcizené odběrní poukázky vyskytly v prodeji. Uvážil-li krajský soud vpředu uvedenou pohnutku, z níž se obžalovaní rozhodli k odcizení odběrních poukázek na benzín, jaký následek (účinek) a cíl tímto společným činem sledovali, pak po zvážení i všech dalších vpředu uvedených okolností učinil správný závěr, že obžalovaní si opatřili zmocněním poukázek prostředek k rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, event. si vytvořili podmínky pro spáchání takového činu. Jejich jednání tedy naplňuje z hlediska stadia vývoje trestného činu znaky přípravy k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Krajský soud se rovněž řádně vypořádal s námitkou obžalovaného, že u něj zanikla trestnost přípravy k trestnému činu z důvodu uvedeného v ustanovení § 7 odst. 3 písm. a) tr. zák. Odvolací soud odkazuje i tu na právní úvahy napadeného rozsudku a doplňuje je tím, že obžalovaní původně zamýšleli, že odcizené odběrní poukázky prodají přes známé za sníženou cenu, že kromě toho obžalovaný H. jako obsluhovatel čerpací stanice uvede část odběrních poukázek do oběhu tím, že je odevzdá při vyúčtování u čerpadla a přitom si ponechá z tržby odpovídající hodnotu. V noci po činu obžalovaný H. podle svého doznání věc promýšlel a pod vlivem konkrétní obavy, že orgány Bezpečnosti budou bezprostředně po odhalení činu pátrat po odcizených odběrních poukázkách a že z uvedeného důvodu je nelze uvést do oběhu, poukázky druhý den po činu spálil. Obžalovaný vycházel při těchto úvahách ze svých zkušeností obsluhovatele čerpací stanice při manipulaci s odběrními poukázkami na pohonné látky. Jeho obavy z toho, jaké nebezpečí by mu hrozilo pro případ, že by použil odcizené odběrní poukázky podle původního záměru, se také skutečně naplnily, neboť, jak je patrné z důkazů provedených v hlavním líčení včetně doznání obžalovaného, poškozená organizace učinila bezprostředně po odhalení vloupání konkrétní preventivní opatření k zamezení škody, jejíž vznik hrozil ze zneužití odcizených odběrních poukázek. Ve shodě s tím obžalovaný H. doznal, že se téhož dne jako obsluhovatel čerpací stanice dozvěděl, že orgány Bezpečnosti pátrají po odcizených poukázkách a že o tom byla rovněž zmínka v programu televize. Ze všech těchto okolností vyplývá, že u obžalovaného H. dobrovolnost upuštění nebyla založena na jeho vědomí o uskutečnitelnosti činu a že přesto se rozhodl upustit od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu. Dobrovolnost v tomto smyslu je u obžalovaného H. vyloučena tím, že upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu pod vlivem překážky a obavy z odhalení podložených konkrétními okolnostmi případu.

Odvolací soud naproti tomu shledal, že posouzení tohoto útoku obžalovaných krajským soudem jen jako příprava k trestnému činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 7 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. (v rámci jednoho trestného činu dílem dokonatého a dílem nedokonatého spáchaného v pokračování) není úplné. Tím nebyla z hlediska trestního zákona zhodnocena ta složka jejich činu, která záležela v tom, že obžalovaní se vloupali do napadeného objektu v úmyslu odcizit z trezoru peníze, které tam však po jeho otevření nenašli; obžalovaný H. doznal, že měl s A. D. za to, že je tam částka 5000 Kčs. Toto společné jednání obžalovaných tedy bezprostředně směřovalo k spáchání trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví,

což také bylo obsaženo v jejich společném úmyslu. Tato složka jednání obžalovaných tedy nese znaky pokusu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák.